

Käytännön toimintaa rodun elinvoimaisuuden eteen

Pilottiprojekti tuo rotaatiojalostuksen koiranjalostukseen

Katariina Mäki

Koirien perinnölliset sairaudet puhuttavat yhä enemmän ja perinteisille jalostustavoille on etsittävä uusia vaihtoehtoja. Linja- ja sisäsiitos on tuottanut rotuja, joiden ulkonäkö on erittäin yhtenäinen. Suomalaisetkin kasvattajat ovat saaneet aikaan ulkomuodoltaan kansainvälisesti korkeatasoisia ja voitokkaita koiralinjoja.

Kuitenkin samalla kun käytetään eri sukulinjoja yksipuolisesti, rodusta poistuu geenejä ja koirat sukulaistuvat keskenään, mikä johtaa sisäsiitokseen. Sisäsiittoisuus tuo mukanaan ongelmia, jotka ovat samantyyppisiä koirarodusta ja jopa eläinlajista riippumatta: lisääntymiskyky heikkenee, elinvoimaisuus laskee, luonnollinen variaatio vähenee ja perinnölliset sairaudet tulevat esiin.

Monimuotoisuus tuo elinvoimaa

Rotu on sitä elinvoimaisempi ja monimuotoisempi mitä useampia esivanhempia koirilta löytyy. Esimerkiksi 20 koiran esivanhempien lukumäärä viidennessä polvessa on maksimissaan 20 x 32 eli 640. Jos koirat ovat kaikki eri sukuisia, niillä on siis 640 eri esivanhempaa. Kun koirien lukumäärä nousee vaikkapa tuhanteen, on vastaava esivanhempien lukumäärä jo 32.000. Ja tässä mennään vasta viidennessä polvessa. Jos mentäisiin taaksepäin kuudenteen polveen, vaadittavien esivanhempien lukumäärä olisi kaksinkertainen. Näistä luvuista ymmärretään, että tuhannenkaan erisukuisen koiran löytyminen saman rodun sisältä ei ole mahdollista, vaikka koiria etsittäisiin ulkomailtakin. Geenipohjan laajuuden kannalta arvokkaimpia ovat sellaiset yksilöt, jotka ovat mahdollisimman vähän sukua muiden rodun koirien kanssa.

Jackrussellinterrierilläkin toistuvat samat sukulinjat

Jackrussellinterrieri on virallisena rotuna uusi, FCI aloitti rodun rekisteröinnin vuonna 2001. Lyhyessä ajassa siitä on tullut suosituin terrierirotu, russeleita rekisteröitiin vuonna 2006 jo 695 kpl. Lisäystä vuoteen 2005 oli 41 %, ja samalla rotu sai hieman kyseenalaisen kunnian kuulua voimakkaimmin runsastuviin rotuihin. Vuoden 2007 alussa jackrussellinterriereitä oli rekisteröity Suomeen kaiken kaikkiaan noin 2800 kpl, eli kanta lisääntyi vuonna 2006 noin neljänneksen.

Jackrussellinterriereitä on rekisteröity pisimpään Australiassa, lähinnä näyttelykoiriksi, ja siksi Suomeen on tuotu parikymmentä australialaista syntyperää olevaa koiraa. Saman sukuisten australialaiskoirien tuominen on houkuttanut myös muissa maissa, joten nykyisin myös esimerkiksi Hollannista, Ruotsista ja Ranskasta Suomeen tuoduilla russeleilla on usein samoja australialaissukuja takanaan. Lyhyessä ajassa jackrussellinterrieri on käynyt läpi huiman määrän lisäyksen ja suuri osa uusista koirista on lähtöisin muutamista, keskenään saman sukuisista tuontikoirista. Koirien runsas määrä saattaa jopa hämätä, sukutaulujen tutkiminen paria sukupolvea kauemmas on tuonut esiin yllättäviäkin piirteitä: esimerkiksi yksittäisten samojen koirien esiintyminen yhden jos toisenkin nykyrusselin sukutauluissa on joskus yllättänyt koirien omistajatkin.

Yksi yllättyneistä on espoolainen Minna Tallberg, joka on kasvattanut jackrussellinterriereitä kennelnimellä Payingold vuodesta 2001.

- Toin Suomeen ensimmäisen rekisteröidyn australialaisyntyisen jackrussellinterrierin, vuonna 2000 syntyneen FIN & S MVA Macbraedly African Queen –nimisen nartun. Seuraavana vuonna toin vielä urospennun, FIN & S & RUS MVA Karrell Milo Haha. Havahduin vuonna 2006 siihen, että vaikka Milolla itsellään on Suomessa vain 14 edelleen lisääntyntä jälkeläistä, on näillä koirilla yhteensä melkein 200 jälkeläistä ja nykyisin melkein joka kymmenennen suomalaisen russelin sukutaulusta löytyy Milo ensimmäisessä tai toisessa polvessa. Kun Milo itse oli havahtumiseni aikoihin vasta viisivuotias, oli ajatus tulevaisuudesta pelottava. Toki toin maahan niin hyvän pennun kuin löysin, mutta en yhtään osannut aavistaa, että pian useimmat muutkin innostuisivat australialaisista koirista.

- Olen tehnyt viimeisen vuoden aikana melko lailla täyskäännöksen omassa kasvatuksessani. Ennen pyrin minäkin kasvattamaan kauniita russeleita ja valitsin yhdistelmät lähinnä ulkonäön perusteella. Nyt on mielenkiintoista tehdä jalostusvalintoja ihan toisin perustein, pitämällä koko rodun elinvoimaisuuden mielessä.

Eläinnäyttelijöiden kouluttaja ja useiden eläinaiheisten tietokirjojen kirjoittaja Tuire Kaimio alkoi hänkin tahollaan pohtia rodun tulevaisuutta. Nykyisin jackrussellinterriereitä kasvattava Kaimio on kasvattanut jo toistakymmentä vuotta sileäkarvaisia kettuterriereitä ja englanninkääpiöterriereitä. Näistä viimeksi mainittu painii samankaltaisten ongelmien kanssa kuin jackrussellit, rotu on jo sukulaistunut vielä russeleitakin vakavammin.

- Kun juttelin Suomessa russeliharrastajien kanssa, yllättävän moni aloitti rotuhistoriansa kuvaamisen samanlaisella lauseella: ”Ensimmäinen koirani oli rekisteröimätön englantilaissukuinen ja vaikka se ei ollut mikään näyttelytähti, se oli luonteeltaan poikkeuksellisen mahtava pieni koira, jollaista en varmasti saa toista”. Ja jatkoivat samaan hengenvetoon nykyään kasvattavansa yleisempiä näyttelykoirasukuja edustavia russeleita. Se pysäytti. Silloin vasta aloin tajuta, että vaikka näitä pieniä mainioita russeleita oli vuosien varrella otettu myös Suomen rekisteriin, ne olivat vaarassa poistua kannastamme kokonaan. Kennelliiton tietokanta näytti samaa. Rotuunotettuja koiria käytetään vain hyvin vähän jalostukseen muuhun kantaan nähden. Metsä alkoi näkyä puilta. Vaikka rotu oli suuri, se oli silti hurjaa vauhtia sukulaistumassa. Aloin miettiä ongelmaan ratkaisua.

Rotuunotoista apua

Moniin muihin rotuihin verrattuna jackrussellinterriereillä on etu puolellaan. Rodun rekisteri on yhä avoin ja koiria voidaan ottaa yhä rekisteriin rotuunottojen kautta. Kaivattua uutta vertakin olisi sentään jossain, sillä rodun alkuperämaassa Iso-Britanniassa russeleita on kymmeniä tuhansia. Ne tosin ovat usein maaseudulla metsästyskäytössä eikä niitä nähdä näyttelyissä, sillä Kennel Club ei ole tunnustanut jackrussellinterrierirotua.

Kaimio ja Tallberg ryhtyivät etsimään uudensukuisia, rotutyypillisiä russelinpentuja. Ensin ajatus oli yksinkertainen.

- Aluksi ajatuksemme kulkivat samaa rataa kuin kasvattajilla yleensäkin. Halusimme tuoda pari pentua omaan käyttöömme, sillä jalostuskoiramme olivat kaikki sukua keskenään. Alkujaan halusimme siis etsiä sopivia koiria ulkosiitosyhdistelmiin. Ensin katsastimme mannereurooppalaisten kasvattajien pentutilannetta, mutta tuntui, ettei uusia sukuja oikein enää löytynyt. Siinä vaiheessa käänsimme katsemme rotumääritelmänkin mainitsemaan alkuperämaahan Iso-Britanniaan. Kävi ilmi, että sieltä täältä löytyi myös sellaisia kasvattajia, joilla oli jackrussellinterrierin rotumääritelmän täyttäviä, korkeuttaan hieman pidempiä käyttökoiralinjoja. Vaikka kasvattajien taivuttelu ei ollut aivan yksinkertaista, saimme kuitenkin yhteistyössä tuotua Suomeen joitain uudensukuisia koiria. Päätimme siitä eteenpäin yrittää löytää lisää käyttösukuisia jackrussellinterrieripentuja Brittein saarilta.

- Sen verran perustietoja genetiikasta meillä kuitenkin oli, että tajusimme pian, ettei parista omiimme yhdistetystä koirasta olisi koko kannalle juuri hyötyä ja koko ongelma tuskin sillä ratkeaisi. Otimme yhteyttä Kokonaisvaltaisen koiranjalostuksen tuki HETI ry:ssä toimivaan Katariina Mäkeen ja kysyimme, mikä olisi hyödyllisin tapa säilyttää ja yhdistää nämä uudet geenit niin, että niistä olisi mahdollisimman suurta hyötyä kannalle.

Usean kasvattajan yhteisprojekti

Pikkuhiljaa muitakin kasvattajia innostui mukaan, ja he päättivät aloittaa yhteisen laajemman projektin. He olivat kukin tahollaan havainneet, mihin russelikanta oli menossa, ja etsineet siihen ratkaisua omilla tavoillaan. Yksi kasvattajista etsii ja käyttää jo Suomessa olevia, vanhempia uroksia, toinen taas etsii uusia linjoja Ruotsista, kolmas Irlannista. Tällä hetkellä mukana on jo kymmenisen kasvattajaa. Koiriakin on projektiin saatu koko ajan lisää. Täysin uusia russelisukuja ja myös harvinaistuvia jo Suomessa olevia sukuja on kaivettu kiven ja kannon alta mukaan, ja keskenään erisukuisia koiria on tässä yksityisten kasvattajien yhteistyöprojektissa nykyisin jo useita kymmeniä.

Katariina Mäen ehdotuksesta koirista muodostettiin kaksi erillistä jalostusryhmää ja niiden jalostuskäyttöä lähdettiin miettimään vuosikymmenten päähän. Miten varmistettaisiin, että kaikkien koirien geenit tosiaan säilyvät tuleville russeliharrastajasukupolville? Olisiko oikeasti mahdollista pyrkiä lähelle ihannepopulaatiota, jossa yksikään suku ei lisäännä toista enemmän ja koirien sukulaistuminen saadaan hillittyä?

Siilinjärveläinen Kati Huttunen, joka kasvattaa jackrussellinterriereitä kennelnimellä Kesänkeijun, on ollut russeliharrastaja vuodesta 1996. Silloin ensimmäinen russeli Tiltu liittyi perheeseen. Nyt Katin kotona vilistää Tiltun lisäksi hollannintuonti, agilityvalio ja Suomen ensimmäinen russelimuotovalio Topsy v't Elisabeths-Hofke ja sen tytär Kesänkeijun Milla Magia. Kati on kasvattanut neljä russelinpentuetta.

- Tipsin ensimmäisen pentueen aikoihin jo päätin, että minun suunnitelmani on käyttää samantyyppisiä, erisukuisia koiria ja välttää suursuosikkeja. Tipsin toisen pentueen maissa eli vuonna 2002 yritin herättää keskustelua siitä, että Suomessa oli jo "suosikkisukuja". Jonkin aikaa yritettyäni hiljenin, kun totesin että suututan enemmän ihmisiä kuin autan.

- Siinähän kävikin niin, että Tipsi paljastui kaihin kantajaksi eli jouduin silti umpikujaan oman "erisukuisen" kasvatukseni kanssa. Sittemmin tajusin myös, että ongelman ratkaisuksi ei riitä yksittäisen kasvattajan yksittäinen linja, vaikka olisi ollut halukas matkustamaan ulkomaillekin "uutta verta" hakemaan. Tämä kasvattajien yhteisprojekti tuntui heti mielekkäämmältä vaihtoehdolta.

Tavoitteelliseen jalostukseen käytettyjen koirien ja sukujen suppea määrä herätti myös Nora Ervastian mukaan projektiin

- Itse olen mahdollisimman laajan geenipoolin kannalla, vaikka sen kustannuksella sitten kasvatustaipaleen alussa hiukan saattaisikin ulkomuodon kehitys hidastua. Jackrussellinterrieri on mielestäni virallisena rotuna vielä niin kovin nuori, ettei ulkonäöllisen tason tarvitsisi välttämättä vielä olla ihan niinkään valtavan hyvä kuin se jo on. Omat tavoitteeni siintävät kauempana tulevaisuudessa. Olen itse valinnut tekeväni oman kasvatustyöni pohjan geenien monipuolisuuden kautta.

Noran ensimmäinen narttu Dana, eli Wuffin Tahmatassu ei ole sukua Suomen valtasuvuille, tosin senkin sukulaisia on jonkin verran jalostuskäytössä. Danalla on ollut kolme pentuetta, joista yhdellä on melko "käytetty" suku. Kahdella ei niinkään. Nora on hankkinut uusia erisukuisia koiria ulkomailta.

- Ensimmäinen löytöni oli narttu Lila, DogFlash's Lovely, Ruotsista. Lila on sekoitus vanhoja

perusruotsalaisia, sekä Iso-Britannian tuontikoiria sopivassa suhteessa. Toisena tuli narttu Kerttu, WW Yangoviper's Heart and Soul, jonka isän suonissa vertaa hiukan Lilan tyyliin vanhaa suomalaista verta, sekä brittivertaa. Kertun emä on puhtaasti unkarilaissukuinen, eli monen polven taakse aivan uutta verta. Viimeisimpiä panostuksia ovat olleet yhteistyössä kennel WW Yangoviper's:n kanssa tuodut urokset Hobbe, Hobie-Hillon, jonka suku on Ruotsissa melko yleinen, mutta Suomessa sillä on vain muutama sukulainen, sekä Dante, Anbis Fartfyllde-Fabian, jolla ei toistaiseksi ole Suomessa muita lähisukulaisia kuin oma äiti Smulan, joka kesän alussa saapui myös Suomeen.

Geenien säilytystä rotaatioparituksen avulla

Koirista muodostetut kaksi jalostusryhmää on tarkoitus pitää erillään kunnes ryhmän sisältä ei enää löydy erisukuisia yhdistelmiä. Kriteerinä pidetään viiden polven sukusiitosastetta 6,25 % ja kymmenen polven sukusiitosastetta 10 %. Jos erisukuisia koiria saadaan kasaan tarpeeksi, voidaan muodostaa vielä kolmas ja ehkä neljäskin ryhmä. Ryhmän sisällä olevat koirat lisääntyvät kukin yhtä paljon ja tarkoituksena on säilyttää nämä käyttökoirageenit tulevaisuutta varten. Jokainen koira saa projektissa ainoastaan 1-2 pentuetta, joista kustakin otetaan jatkojalostukseen yksi narttu ja yksi uros. Uroksista otetaan lisäksi mahdollisuuksien mukaan spermaa talteen. Jos niiden parituskumppaneilla ilmenee jokin vakava perinnöllinen ongelma, eivät niiden geenit mene hukkaan, vaan niitä voidaan yhdistää jonkin toisen nartun kanssa. Periaatteena on, että kunkin koiran geenit jatkavat populaatiossa, jos koira vain on hyväluonteinen, terve ja rodunomainen. Näin saadaan talteen mahdollisimman monimuotoinen otos koirien geenejä jokaisessa sukupolvessa.

Kun ryhmien sisältä ei enää löydy erisukuisia jalostuskumppaneita, aletaan niissä käyttää myös toistensa koiria sekä Suomessa esiintyvien valtasukujen koiria. Tällöin voidaan käyttää vaikkapa rotaatioparitusta. Tarkoitus ei siis ole perustaa omaa suljettua populaatiota, vaan säilyttää mahdollisimman monen suvun ja koiran geenejä.

Rotaatioparituksessa yhdistetään ensin esimerkiksi brittiryhmän (B) narttu suomalaisista harvinaisemmista suvuista kootun jalostusryhmän (H) uroksen kanssa. Pentueesta käytetään jalostukseen yhtä narttua ja yhtä urosta, jos ne vain ovat tarpeeksi terveitä ja rodunomaisia kaikin tavoin. Seuraavan pentueen yhdeksi vanhemmaksi tulee koira tästä B*H -pentueesta ja toisena vanhempana käytetään Suomessa esiintyvien valtasukujen (V) koiraa. Näiden perimässä on 25 % brittiä, 25 % harvinaisempia sukuja sekä 50 % Suomen valtasukuja. Tästä jatketaan aloittamalla alusta ja yhdistämällä näihin taas brittiryhmän koira, jolloin pentujen perimässä on 12,5 % H-, 25 % V- sekä 62,5 % B-ryhmän koirien geenejä. Sitä seuraavassa vaiheessa koirissa on 12,5 % V-, 31,25 % B- sekä 56,25 % H:ta.

Rotaatioparitus saa jonkin verran aikaan heteroosia, varsinkin alkuvaiheessa, kun linjat ovat selkeästi erisukuisia. Heteroosi on sukusiitostaantumien vastakohta, joka aiheutuu eläinten suuresta heterotsygotia-asteesta. Erisukuisia eläimiä yhdistämällä jälkeläisten geenipareista suuri osa on heterotsygoottisia, jolloin haitalliset, resessiiviset geeniversiot peittyvät terveen geenin normaalin toiminnan alle. Lisääntymisominaisuudet, kuten hedelmöityminen ja pentutuotos, paranevat, ja tautien vastustuskyky kasvaa. Eläimistä tulee kestävämpiä.

Alkuperäisten geenien säilyminen pitää yllä myös rodunomaista luonnetta

Suomen Jackrussellinterrierit ry:n puheenjohtajana aiemmin toimineelle Laura-Marja Vilpolle eli Maijalle on luonnollista pyrkiä geneettiseen monimuotoisuuteen ja käyttää jalostuksessa ulkosiitosta.

- Sisäsiitoksen haitoista on niin paljon tieteellistä näyttöä, että itselleni en pysty kovin roimaa sisäsiitosta hyvällä omallatunnolla perustelevaan. Historiallinen sisäsiitos, jota on käytetty rotujen eri ominaisuuksien yhtenäistämiseen tai vakiinnuttamiseen, ei minusta voi olla enää nykyään perusteena sisäsiittämiselle. Olisi todellakin parempi yhdistää tosiaan täydentäviä koiria - ja niitä löytyy myös jackrussellinterriereistä, vaikka kyseessä onkin Kennelliiton piirissä nuori rotu - jotka paitsi tuottavat mahdollisimman rodunomaisia koiria, samalla edistävät geneettistä monimuotoisuutta rodussa.

Maija ajautui rodun pariin viisi vuotta sitten, yhden yksilön kautta: hän halusi koiran, jolla oli samanlainen luonne kuin hänen tulevan pentunsa emällä oli. Hän saikin mitä halusi. Maijan perheeseen muuttaneesta Napusta (Millitallin Naurunappi) tuli Maijan kantanarttu, jonka terveys ja luonne koti- ja harrastuskoirana ovat erinomaisen hyvät. Toisen narttunsa Maija valitsi kolmella kriteerillä, jo enemmän kasvatustyötään miettien: vanhempien hyvä luonne, ulkosiitosyhdistelmä ja Suomen kannalle harvinaisempaa sukua oleva isä. Pentueen isä ja emä olivat tietysti myös terveitä ja rodunomaisia.

- Suurimpana ongelmana ulkomailta koiria tuotaessa näenkin sen, että vanhempien luonteita on vaikea itse päästä toteamaan. En ole koskaan myöskään halunnut pohjata kasvatustyötäni vain yhteen linjaan tai koiraan. Kaikissa löytyy piilevänä geneettisiä vikoja, joten jo ennen monimuotoisuusprojektia minusta paras tapa kasvatustyöni jatkon kannalta oli hankkia toisilleen erisukuisia koiria, jolloin kasvatusta ei tyssäisi yhdestä linjasta löytyneeseen vikaan.

- Jos ajattelee tavallisen koiran elämää, niin vaikka se kävisi jokaisena viikonloppuna näyttelyissä, ei näyttelyissä vietetty aika silti edusta kuin murto-osaa sen elämästä. Kotona on tärkeintä, että koira on perheelle tai ihmiselle soveltuva. Jokapäiväinen eläminen ei saisi olla stressin tai pelon aihe, ei koiralle tai sen ihmisille. Rotumääritelmien ongelma kasvatuksen ohjauksessa on minusta siinä, että se kuvailee sen miltä koira näyttää, mutta jättää paljon olennaista sanomatta: esimerkiksi silmien ja korvien muoto kuvaillaan tarkasti, mutta jätetään sanomatta olennaisin, eli näkeekö tai kuuleeko koira.

Maijan mielestä myös luonnetta kuvataan rotumääritelmissä huomattavan vähän, samoin käyttötarkoitusta.

-Ainoa keino oikeasti testata, toimiiko koiran rakenne sen alkuperäisessä käyttötarkoituksessa, on käyttää sitä siinä, tai edes jossain testissä tai lajissa, jossa sen keho joutuu samantyyppiseen rasitukseen. Millään käyttökoirarodulla ei voi mitata luonnetta vain näyttelykehässä. Jalostuksessa pitäisi pyrkiä kokonaisen koiran jalostamiseen, ei sen rakentamiseen erilaisista paloista: niin paljon koirasta on sellaista mitä ei voi paljain silmin tai edes röntgenkuvissa tai verikokeissa todeta.

Koiriensa kanssa agilityä harrastava Sini Kalliokoski Valkeakoskelta on Maijan kanssa samoilla linjoilla. Hänen mukaansa russeleiden luonne ja metsästysvietti on enemmän tai vähemmän lopahtamassa yksipuolisen jalostuksen myötä.

- Pelkään, että russelijalostuksessa ollaan menossa suuntaan, jossa koirien metsästysvietti häviää. Silloin luonne muuttuu muutenkin epätyypilliseen suuntaan. Tämä vaikuttaa myös koiran muihin käyttöominaisuuksiin, esimerkiksi koiran toimintaan agilityssä.

Projektin koirien taustat on selvitetty mahdollisimman hyvin, ja esimerkiksi brittikoirat on valittu eri työlinjoista eri puolilta Brittein saaria. Näin on pyritty varmistamaan, etteivät koirat ole sukua keskenään. Asialle hankitaan kuitenkin vielä varmistuksen varmistus Hannes Lohen geenitutkimusryhmältä. Kun tiedetään, miten paljon koirat ovat keskenään sukua ja miten paljon ne ovat sukua muille suomalaisille jackrussellinterriereille, pystytään estämään tahatonta sukusiitosta.

Kasvattajilla yhteiset päämäärät ja pelisäännöt

Jackrussellinterriereiden monimuotoisuusprojektiin lähteneet kasvattajat sopivat keskenään tietyistä pelisäännöistä projektipentueiden suhteen. Tavoitteena on parantaa rodun terveyttä ja säilyttää russelit hyväluontoisina ja rakenteeltaan alkuperäisiin käyttötarkoituksiin sopivina. Rotumääritelmässä sanotaan jackrussellinterrieristä yksinkertaisesti: ”Käyttötarkoitus: Hyvä työterrieri, joka kykenee maanalaiseen työskentelyyn.” Koiria pyritään jalostamaan hyvin rotumääritelmän kokosuositukseen mahtuviksi ja muutenkin rotumääritelmään sopiviksi, ilman yhtään liioiteltuja piirteitä. Tästä syystä projektipennuista tuskin tulee näyttelyvoittajia.

Rodun ulkomuototuomari Päivi Eerola paljastaa olevansa jopa hieman kateellinen russeli-ihmisille.

- Olen saanut seurata tätä mielenkiintoista projektia oikeastaan ihan alusta asti.

Paimenkoiraharrastajana rodussa, jossa rotukirja meni hiljattain kiinni, ja osa "vieraasta verestä" on kennelliittoihin kuulumattomassa paimenrekisterissä ja täten meille rekisteröimisen ulottumattomissa, olen jopa hieman kateellinen rotuunottomahdollisuudesta! Olen itse ollut mukana ulkomuototuomarina rotuunotoissa, ja koen tämän erittäin myönteisenä.

Kasvattajat ovat sitoutuneet muun muassa pitämään projektikoirien sukupolvenvälin pitkänä ja pitämään tarkkaa kirjanpitoa astutuksista, tiineyksistä, synnytyksistä, pentujen kasvusta sekä jokaisen projektikoiran ja niiden jälkeläisen sairauksista, käyttäytymisestä ja eliniän pituudesta sekä antamaan näitä tietoja tutkimuskäyttöön.

Mahdollisimman pitkä sukupolvenväli antaa koiran mahdollisille perinnöllisille sairauksille aikaa tulla näkyviin ennen koiran jalostuskäyttöä. On tarkoitus, että koirat lisääntyvät aikaisintaan 3-4 vuoden ikäisinä tällä hetkellä yleisesti vallalla olevan noin 1-2 vuoden iän sijaan. Projektin ensimmäisessä sukupolvessa tätä tavoitetta ei luultavasti saavuteta: brittikoirat saavat ensimmäiset pentunsa noin 1,5-2-vuoden iässä, jotta niiden geenien jatkuvuus voidaan varmistaa. Rotu on todellakin sen verran altis tapaturmille.

Projektissa on myös tarkoitus olla mahdollisuuksien mukaan avustamatta astutuksessa, synnytyksessä tai pentujen hoidossa ilman selkeää syytä. Mahdollisimman luonnollisella ja itsenäisellä lisääntymisellä yritetään saada vertailukelpoista tietoa koirien lisääntymiskäyttäytymisestä. Tämä ei tarkoita nartun tai pentujen heitteillejättöä: tositilanteessa koira saa tietysti apua. Selvästi elinkelvottomien tai hyvin heikkojen pentujen auttamisessa kasvattaja voi tehdä kuten itse haluaa, eli elvyttää tai lopettaa pennun, mutta autettuja pentuja ei käytetä jalostukseen. Ne rekisteröidään EJ (ei jalostukseen) -rekisteriin.

Maija Vilpolle on kevään aikana syntynyt projektin kaksi ensimmäistä pentuetta. Maijan mielestä oli vaikea katsoa penikointia vierestä, eikä auttaa turhaan esimerkiksi poistamalla pennun sikiökalvoja tai nostamalla se nisälle. Onneksi kaikki meni hyvin, ja kiitos tarkkojen muistiinpanojen, Maija tietää miten kukakin pentu syntyi.

Kasvattajat ovat myös päättäneet, että jos narttu ei anna yhden uroksen astua, kokeillaan toisella uroksella. Näin saadaan edes jonkinlainen luonnonvalinta yhdistelmiin ja voidaan seurata, vaikuttaako se koirien elinvoimaisuuteen. Keinosiemennystä käytetään vain poikkeustapauksessa, kun halutaan esim. käyttää ulkomailla asuvaa urosta. Kasvattajat eivät myöskään astuta uudelleen keisarinleikattua narttua.

Koirien kaikista eläinlääkärikäynneistä pidetään kirjaa. Kaikki koirat, niin kantakoirat kuin niiden pennut, silmätarkastetaan vielä kertaalleen yli 6-vuotiaana, jotta jackrussellinterriereillä esiintyvä

vanhemmalla iällä esiintuleva harmaakaihi saadaan diagnostisoitua. Ja mikä itsestään selvää: sairaita, allergisia, arkoja tai epäterveen rakenteen omaavia koiria ei käytetä jalostukseen.

-Nämä tuntuvat olevan ainoat eväät, joilla koirien jalostuksessa voidaan välttää umpikujaan joutuminen, sanoo Minna Tallberg. On pakko kerätä ja avoimesti julkistaa tiedot ongelmista ja kaikista ominaisuuksista, pitää jalostuspohja laveana ja keskittyä tärkeimpiin ominaisuuksiin, eli luonteeseen ja terveyteen. Rodunomainen ulkomuotokaan ei ole millään tavalla ristiriidassa näiden tavoitteiden ja keinojen kanssa: rodunomainen russetti on terve ja fysiikaltaan toimiva, rotumääritelmän mukainen koira.

Projektin kasvattajat järjestivät maaliskuussa 2007 tilaisuuden, jossa rotaatiojalostuksen periaatteita ja rotaatioon valittuja koiria ja linjoja esiteltiin. Myös Suomen Terrierijärjestön (STJ) jalostusyhteyshenkilö Kirsi Sainio oli paikalla tilaisuudessa. Kirsi Sainio kertoo STJ:n hallituksen suhtautuvan hankkeeseen positiivisesti.

- Kyseessä on yksittäisten kasvattajien projekti – ei jackrussellinterriereiden rotuyhdistyksen - joten STJ:n kantaa ei edes virallisesti tarvitse kysyä. STJ:ssä on kuitenkin pidetty positiivisena, että yksittäisetkin kasvattajat ottavat jalostusyhteyshenkilöön yhteyttä. Monimuotoisuusprojektia voidaan pitää myös mielenkiintoisena “kokeena”, ja siitä saatuja kokemuksia voidaan ehkä vastaisuudessa soveltaa yleisiä jalostussuosituksia annettaessa.

Sainio toivookin projektin “edistymisestä” kerrottavan myös rotujärjestölle. Jos kiinnostusta vastaavasta jalostustavasta viriää muidenkin terrierirotujen piirissä, ovat russeista saatavat kokemukset tarpeen.

- Erityisen mielenkiintoisena voidaan terrierirotujen kannalta pitää myös projektiin sisältyvää luonteiden ja käyttäytymisen periytyvyyden kartoittamista. Perinteisestihän lähes kaikkia terrierirotuja on pidetty perusluonteeltaan samanlaisina: puhutaan yleisesti niin sanotusta “terrieritemperamentista”. On kiinnostavaa nähdä, liittyykö tähän terriereitten temperamenttiin, sisuun ja peräänantamattomuuteen joku tietty geneettinen pohja. Suomen Terrierijärjestössä jäädään siis kiinnostuneina odottamaan monimuotoisuusprojektin tuloksia!

Lisätietoja jackrussellinterriereiden monimuotoisuusprojektista: www.jackrussell.fi